



Avatangiisit pillugit nassuiaat 2005



NUKISSIORFIIT.GL

Imarisai:

Aallaqqaasiut	4
Nukissiorfiit avatangiisit pillugit politikkaa	5
Avatangiisitigut angusat	6
Nukik	8
Imeq	10
Uulia	10
Akuutissat	11
Avatangiisinut aniatitaaq	12
Kisitsisini tunngaviusut	12
Eqqagassat	13
2006-mut anguniakkat	14

Avatangiisit pillugit nassuiaat 2005

Ukiutum 2005-mut Nukissiorfiit avatangiisit pillugit nassuiaasiortut. Nassuiaasiortut siunertaraa Kalaallit Nunaanni innaallagissamik, imermik kiammillu tunisassiornerup siammarterinerullu avatangiisinut kingunerisartagai pillugit inuiaqatigiinnut paasissutissiinissaq. Avatangiisit pillugit nassuiaat nammineq piunassuseq aallaavigalugu nassuiaaneruvoq, illoqarfinni nunaqarfinnilu Nukissiorfiit tunisassiornerannik imaqluni.

Inuulluaqqusilluta

Nukissiorfiit
Issortarfik 3
Postboks 1080
3900 Nuuk

Aqutsisut nalunaarutaat

Nukissiorfiit angissusertik avatangiisinullu sunniuteqarnertik pissutigalugit Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit pingaarteqartut ilagaat. Tamatta avatangiisinut akisussaanerput pillugu atuisut, pisortat, suliniaqatigiiffiit, ilinniarsiit pisiortorfigullu oqaloqatigerusuppavut. Avatangiisit pillugit nassuiaatip suliarinera saqqummiunneralu siunertaqarpoq avatangiisinut sunniuttar-nitta ammasumik oqallisiginera taamatut oqaloqatigiinnemut iluaqutaassamat.

Nassuiaasiortut pisiussutitigut avatangiisitigullu pissutsit pingaamerit Nukissiorfiit suliaannut attuumassuteqartut allaaserivai:

- Nukissamik tunisaqarneq
- Ikummatissanik, imermik akuutissanillu atuineq
- Kvælstoflimik svovldioxid-imik kuldioxid-imillu aniatitsineq
- Eqqagassat

Siunissami anguniarneqarpoq nipiliornermut imikoormemut nukimillu atuinermut tunngasut avatangiisit pillugit nassuia-
ammi ilaatinneqartalissasut. Nukissiorfiit illuutaanniit imaluunniit iliuuseqarneranut aallaaveqartunik ukiumut 2005-mi nipiliornermut, putsumut imaluunniit avatangiisinut sunniuttartunut innuttaasunit saaffiginntoqarsimanngilaq.

Nalinginnaasumik kissaatigaarput pisiortorfiit aamma avatangiisitigut akisussaassuseqartumik pissuseqarnissaat, uagut nukimik imermillu tunisassiornerannut naleqquttumik.

Nukissiorneq

Kalaallit Nunaanni innaallagissamik kiammik imermillu Nukissiorfiit tunisassiornerannut tunngasut nukissiuutit allattorsimaffiat takuneqarsinnaavoq.

Suut	Qassit
Illoqarfiit	
Erngup nukiliorfiit	2
Innaallagissiorfiit	
Kiassaateqarfioqataasut dieselitortut	10
Innaallagissiorfiit dieselitortut	6
Innaallagissiorfissamaatit dieselitortut	6
Ajornartoorfinni innaallagissiuutit dieselitortut	10
Innaallagissiorfiit annertoqqutissat dieselitortut	3
Ajornartoorfinni innaallagissiuut angallattagaq	12
Sakkortusaaviit / sakkukillisaaviit	288
Kiassaateqarfiit uuliatortut	33
Kiassaateqarfiit innaallagissamik uuliamillu ikummatillit	3
Uunnaavissuit innaallagissamoortut qaminneqarsinnaasut	18
Imeqarfiit	20
Nunaqarfiit	
Innaallagissiorfiit	56
Innaallagissiorfissamaatit	1
Imermik pilersuiffiit	48



Nukissiorfiit avatangiisinut tunngatillugu periaasiat

Tamakkiisumik aqutsinissamut pilersaarusiamik Nukissiorfiit pilersitsisimapput, Siunertamut, Takorluukkanut Pingaartitanullu nassuiaasumik. Pineqartut imarisaat ataasiakkaarlugit tigussa-asunik pilersaarusiorgineqarsimapput.

Inuiaqatigiinnut annertuumik Nukissiorfiit pingaaruteqarput. Tamanna patajaatsumik pilersuinissamut, aningaasaqarnikkut avatangiisinullu tunngasunik pisussaaffiliivoq. Inunnut ataasiak-kaanut, sulinermi avatangiisinut avatangiisinullu illersuisumik pisisartutsinnut tunisassiorlutalu pilersuinissarput Nukissiorfiit takorluugaannut pingaartitaanullu ilaavoq.

Nukissiorfiit avatangiisinut tunngatillugu periaasissaattut ilanngunneqassaaq:

- Avatangiisinut illersuisumik tunisassiorinissamut pisuussutin-illu atuinermik annikillisaasumik suliniuteqarnerup annertusi-nissaa.
- Ulluinnarni avatangiisinut illersuiniermi sulisut peqataat-lugillu kajumissaarnissaa, avatangiisinut tunngatillugu periu-sissanut naapertuuttumik iliuuseqartarnissaa siunertaralugu.
- Nukissiuutit ataavaartut innaallagissiornermi atornissaannut suliaqarnissaaq.
- Suliffeqarfiup avatangiisitigut inissisimanerat paasissutissiis-sutigissallugu.

2005-imut Nukissiorfiit anguniagaat

2005 aallartilaaernerani tigussaasunik anguniagassanik aalajangiivugut:

Nukissiorfiit:

- Teknikkikut ineriartornermut malinnaaniarput, tunisassiornermi tunioraanermilu sapinngisamik teknikki nutaaq atorniartassassallugu, ilaatigut innaallagissiorfiit uuliamik ikummatillit kialiaa atorneqanngitsup atorluar-neruneratigut
 - Innaallagissiornermi nukissiuutit piujuartut atornissaa
 - Uulia atorlugu kiassaasiorfiit innaallagissiorfiillu avatan-giisinut aniatitaata minnerpaaffissamiinnissaa
 - Avatangiisinik illersuillunikiammik innallagissamillu tunisassiornerup qaffassarnissaa
 - Avatangiisit mianeralugit eqqagassat ikilisarnissaa
 - Nukissiorfiit illutaasa eqqaasa saligaatsuunissaa salii-nissamullu pisussaaffilernissarput
 - Atuisutta nukimmik atuilluarnerunissaannut peqataas-salluta
 - Ulluinnarni Nukissiorfiit avatangiisinut politikkiata su-lisunit piviusunngortinneqarnissaa
- Inuiaqatigiinnut avatangiisit pillugit nassuiaatip paasissu-tissiissutigineqarnissaanut pilersaarusiornissaaq

Avatangiisinut tunngatillugu angusat

Avatangiisit pillugit nassuiaammi 2004 makku pingaarneruagut:

- Piujuaannartumik nukissiornerup annertusinissaa. Kanger-luarsunnguani erngup nukinga iluaqutigalugu innaallagis-siornermik uuliamik ikummateqarluni innaallagissioriaatsip qaminneqarsinnaasup taarseriartuaerneratigut.
- Erngup nukiliorfiit annertusiartuaarnissaa dieseli atorlugu innaallagissiorfiit taarserlugit.
- Qaammarsaanikkut inuiaqatigiit suliffeqarfiillu pisuussutinik atuilluarnerup siuarsartuarnissaa, taamaaliornikkut innaalla-gissamik imermillu atuinikinnerulersillugit.
- Akit allanngortinneqassapput, kissap sinneruttup atorluarnis-saanut kajuminnarnerulersitsinikkut.

Suut anguagut?

Nukik piujuaannartooq

Uuliamik ikummateqarluni kiammik tunisassiorneq sanaartor-nikkut iluarsaanikkullu avatangiisinut illersuilluni nukissioriaatsi-mut ikaarsaarnissaaq sulissutigaarput. 2005-mi Sisimiuni erngup nukiliorfiliornissamik aalajangiineq suliarineqarpoq, amerlaner-nillu pilersitsinissaaq sulii misissomeqartuassaaq.

Kissaq sinneruttoq

Innaallagissiornermi kissap sinneruttup atorluarnissaa Nukissior-fiit avatangiisinut tunngatillugu anguniagaasa ilagaat. Innaal-lagissiorfiit kiassaateqarfioqataasut tunisaasiaat pingaarneq tassaasarpog innaallagiarpoq. Kisianni tassani atorneqarsinnaasog 40 % -innaasarpog. Ima paasisariaqarpoq taamaallaat nukiup 40% -a innaallagiangortartoq. Sinnera tassaasarpog kiak sila-annarmut nillarsaavimmullu aniatinneqartartoq. Taamaalliluni nukiliarineqartup annertoqataa maangaannaq iginneqartarpoq.

Sisimiuni innaallagissiorfik anneeq 2005-mi saniatigut motoori-lerneqarpoq aniaffiatigut uunnaavissuortalimmik. Uunnaavis-suaq kiassaateqarfimmi aqutaanut attavilerneqarsimavoq Kiassaate-qarfimmi 1-mi, maannakkut siaruaavikkut uuliamik atuneq taarsersimallugu.

Innaallagissiorfinni nutaanik pitsaanerunillu aniatitsivinni uun-naavissuallinikkut Qaanaami Nanortalimmilu innaallagissiorfinni piorsaaosqarsimavoq. Qaanaami kissaq sinneruttoq sikumik imiliassamik aatsitsinermi atorneqartarpoq, taamaaliornermilu kiak annertoq atorfissaqartinneqartarmat tassani kissap sin-neruttup atorneqarnera pitsaalluinnarpoq.

Pitsaasumik kissaq sinneruttoq atorneqassappat kiaap aquta-anik atuisussanillu peqartariaqarpoq. Kissap sinneruttup atorluarneqarnissaa siunertaralugu illoqarfinni Nanortalimmi, Uummannami Ilulissanilu pilersaarutaavoq INI A/S-ip kias-saateqarfii uuliatortut Nukissiorfiit kiassaateqarfiisa aqutaanut atassuserniarneqassasut. Maniitsumi kiassaateqarfiit aqutaasa marluk akornani atassusiisoqarpoq. Tamanna kissap sinneruttup atorneqarsinnaanerani kinguneqarpoq asuli iginneqaannarani. Taamatut Maniitsumi atassusiineq kinguneqarpoq kommuunip ikualaaviata kialiaa tuniniarneqarsinnaalemerani.

Ilulissani Sisimiunilu kiammik tuniniaasinnaaneq pitsanngortin-niarlugu siusinnerusukkat kiassaateqarfiit aqutaannut atas-susiisoqartarpoq, naallu kiassaateqarfiit aqutaannik ikkus-suineq akisugaluqisoq tamanna avatangiisitigut iluanaarutitut taaneqarsinnaavoq, ilaatigut innaallagissiornermi eqqakkanillu ikualaanermi kissap sinneruttup kiammik pisariaqartitsineq uunnaavinniit uuliatortunit pisassaagaluata taarserneqarnera-tigut. Suliniuteqarnerup kinguneraa Nukissiorfiit 2005-mi kiak 4.186 MWh kommuunni ikualaaviniit Qaqortumi, Nuummim, Maniitsumi, Sisimiuni Ilulissanilu tuniniarsinnaanngormagu.

Nukik

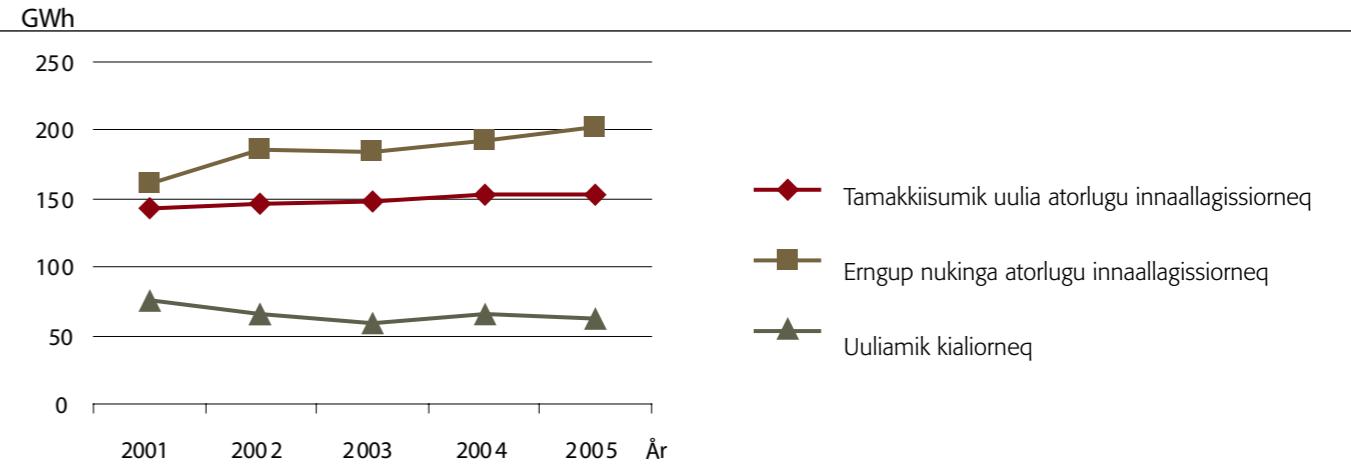
Nukissiorneq GWh-ngorlugu

Illoqarfik	2001 GWh	2002 GWh	2003 GWh	2004 GWh	2005 GWh
Ergup nukinganik innaallagissiorneq	161,2	185,7	183,6	191,8	203,1
Innaallagissamik kiassarneq qaminneqarsinnaasoq	80,2	97,0	97,4	99,8	95,3
Ataavartumik innaallagissamik kiassarneq	18,1	21,8	20,4	32,4	33,2
Uuliamik innaallagissiorneq	122,3	125,5	126,2	130,1	127,6
Innaallagissiornermi kissaq sinneruttoq	61,9	61,6	61,5	64,4	66,6
Uuliamik kiassarneq	76,4	66,6	59,7	66,6	62,6
Nunaqarfiit					
Uuliamik kiassarneq	21,1	21,2	22,3	23,2	25,1
Nukiliorneq tamakkerluni	442,9	460,6	453,3	476,1	485,0
Allaniit kiassarneq	22,2	20,9	22,0	24,6	24,2
Agguaanermi kiak annaasaq	32,9	35,8	36,3	40,3	38,1

Ergup nukinga atorlugu uuliamillu ikummateqarluni nukiliornerup aveqatigiinnerat



Innaallagissamik imermillu pilersuineq



Innaallagissiornerup kialiornerullu aveqatigiinnera

Ergup nukinga atorlugu uuliamillu ikummateqarluni nukiliornerup aveqatigiinnerat

Ergup nukinga atorlugu nukissiorneq ataavartuinnarani aamma avatangiisinut illersuisuvoq. Uuliatut aamarsuurtullu ergup nukinga atorlugu nukissiorneq kuldioxid-imik (CO₂) kvælstofoxid-imik (NO_x) imaluunniit svovldioxid-imik pilersitsiorneq ajorpoq.

Pinngortitami tatsip sinaani ergup nukiliorfiit inissinneqakkajuttarput. Taamaattumik ergup nukiliorfik pilersitsinnagu pinngortitamut sunniutigisinnasai misissorneqaqqartussapput. Illoqarfinni innaallagissiorfitorneqat ergup nukiliorfinnik taarserutsigik nipi pujorlu illoqarfimmiit peerneqassaaq.



Imeq

1000 m³-ngorlugu imermik tunisassioq

Illoqarfik	2001	2002	2003	2004	2005
	1000 m ³	1000 m ³	1000 m ³	1000 m ³	1000 m ³
Imermik tunisassioq	5.334	5.516	5.250	6.231	6.301
Innuttaasut atuinerat	2.785	2.754	2.661	2.717	2.676
Sulifissuit atuinerat	2.549	2.762	2.464	3.506	3.541
Qamiteriviit misillitarnarat annaasarlu	271	266	192	282	253
Nunaqarfiit					
Imermik tunisassioq	162	163	188	185	192
Imermik tunisassioq katillugu	5.496	5.679	5.438	6.416	6.493
Innaallagissamik atuineq	2001	2002	2003	2004	2005
	GWh	GWh	GWh	GWh	GWh
Imeqarfinni innaallagissamik atuineq (GWh)	5.1	5.1	5.2	7.2	7.6

Innaallagissap, emgup kiassamerullu uuttortameqamerani siaruaassinermi annaassaartoqartamat malugiuk. Siaruaassinermi annaasaq tassaavoq annertussuseq pilersuiffinni uuttortameqartup atuisullu atuinerata nikingassutaat. Tassani allanik aamma

Uulia

Uuliamik atuineq 1000 liter-inngorlugu

Illoqarfik	2001	2002	2003	2004	2005
	1000 liter	1000 liter	1000 liter	1000 liter	1000 liter
Innaallagissorfiit diesel-imik ikummatillit	31.802	32.450	32.908	34.138	33.520
Kiassaateqarfiit diesel-imik ikummatillit	8.026	7.178	6.379	7.320	6.891
Smøruulia atorlugu innaallagissorfiit	172	159	158	168	149
Nunaqarfiit					
Innaallagissorfiit diesel-imik ikummatillit	5.989	6.241	7.018	7.387	8.046

Uuliamik atuineq

Diesel-uuliamik atuineq innaallagissorfiit ataasiakkaat atuinerat naapertorlugu naatsorsorneqarpoq. Kiassaateqarfiit innaallagisq atortarpaat, taamaasillutillu toqqaannngikkaluamik diesel-uuliamik atuisuullutik. Imermik tunisassioq taamaalilluni aamma innaallagissamik imermik maqitsissutitut pilersuinerullu aqqutaanik qerinaveersaanermut atuiiffuvoq.

Imermik imigassamik assigiinngitsut aqqutigalugit tunisassioqarpoq. Tatsimi imeq tassani annertunerpaamik atorqartarpoq, annikinnerlu puilasunit pissarsiarineqartarluni. Suli annikineq sikup aatsinneranik iminngortinneqartarpoq. Inatsisit najoqqutassat naapertorlugit imeq akuutissanik pingasunik akuneqartarpoq. Natriumhyperklorid (klor) bakteriatitut imermut akuuliunneqarpoq. Seernassuseq (ph) kalki sodalu atorlugit aqunneqartarpoq. Taamaalilluni imeq qipisartakkatigut kuuttoq bakteriaranilu mingoqarpoq.

Imeq tatsimeersoq akoqarsinnaasarpoq qaqqap sananeqaatimernganik. PAX tassaavoq imermik saliiniarmi kinersaatigalugu sananeqaatinik mikisunik katersisarpoq, taamaalillutik piiaruminarnerulerlutik. Ilulissani PAX 10 atorlugu ataatsimooraaatitsisoqartarpoq.

Erngup pitsaassusaa misissueqqissaarnerillu www.vandkvalitet.gl atorlugu annertunerusumik paasinaasinnaavutit.



Imermut akuliuttakkat

Klor, kalk aamma soda kg-ngorlugit naatsorsugaapput. Pax 10 liter-ngorlugu naatsorsugaavoq

Atuineq	2001 Kg	2002 Kg	2003 Kg	2004 Kg	2005 Kg
Klor (15% -mik akusaq)	37.160	34.029	37.160	44.420	42.851
Kalk	11.859	14.384	13.372	30.217	19.792
Soda	6.730	12.158	14.708	15.680	9.799
	Liter	Liter	Liter	Liter	Liter
Pax 10	-	-	41.135	58.637	30.789

Nikingassutitut nassuiaatit

Engup tunisassiarineqartup pitsaassusia aallaavigalugu akuutissat assigiinngitsut atorneqartarput. Imermik akoorinissamut periaatsit nutaat peqqutigalugit engup seernassusianik allannortitsinissaq qitiutinneqartarpoq.



Avatangiisinut aniatitaq

Tons-inngorlugu

Aniatitaq	2001 Ton	2002 Ton	2003 Ton	2004 Ton	2005 Ton
CO ₂	132.434	132.853	131.457	141.472	140.375
NO _x	429	438	431	487	503
SO ₂	128	128	126	136	135

Aniatitap annertussusia nukimmik qanoq annertutigisumik tunisassioernerput apeqqutaavoq. Atuisut innaallagissamik kiammillu atuinerat annertusiarortillugu SO₂, NO_x aamma CO₂ aniatitaq annertusiarortarpoq.

Ikummatissanik nunameersunik soorlu uuliamik, aamarsuamik gas-ilu ikummateqarneq nalinginnaasumik CO₂-mik, NO_x-imik SO₂-millu aniatitsinermik kinguneqartarpoq.

CO₂ Kuldioxid (CO) ikummatissamut aamarsuup akua (C) pinngortarpoq. Taamaalior-nikkut silaannaap kissakkiartor-nera annertusitinneqartarpoq. Kuldioxid-ip allallu silaannarmut aniatinneqamerisigut silaannaq allannortarpoq, tamannalu ullutsinni avatangiisitigut sulias-sat annersaasa ilagaat.

NO_x Ikumatitsinermi kvælstof (NO aamma NO) pinngortar-put. Silaannaq kvælstofilik silaannatsinni salpetersyrinngor-tarpoq sialuup seernassusianik annertunerulersitsisarpoq.

SO₂ Svovdioxid tassaavoq gassi ikuallatat svovlitalit ikuallannerisigut pinngortarpoq.

Imermut akuliikkaangami seernaliortarpoq, taamaalillunilu avatangiisinik seernarulersit-sisarluni.

Silap pissusaa Kalaallit Nu-naanni CA-mik aniatitsinerput annertuujusoq Nukissiorfinni ilisimaarivarput. Tamanna pissu-tigalugu paasisutissanik FN-ip

ataani Kyoto-protokol-ip iluani avatangiisinut aniatitsinerput allattuiffimmut tunniussisar-pugut, tassani nunat gassimik aniatitsinerup millisarnissaanut atsiorsimasut peqatigalugit.

Kisitsisini tunngaviusut

	2001	2002	2003	2004	2005
Uuliamik ikummateqarluni innaallagissioerneq (liter/kWh) (kissaq sinneruttoq eqqarsaatigereerlugu)	0.21	0.21	0.21	0.21	0.20
Uuliamik ikummateqarluni kiassarneq (liter/kWh)	0.1	0.11	0.11	0.11	0.11
Imiliornissamut ergullu aqqutaanik qerinaveersaamerput innaallagisat atorneqartoq (kWh/m ³)	0.95	0.92	0.99	1.16	1.20
Inuttaasunut ataasiakkaanut agguaqatigiissillugu imeq illoqarfinni suliffissuaqarfiusuni (liter/døgn)	318	326	311	367	367

Eqqakkat

Eqqakkat	2001	2002	2003	2004	2005
Nillersaat (i 1000 liter)	7	12	9	6	7.5
Uuliakoq (i 1000 liter)	117	99	49	57	53
Akkumulatorit (stk.)	133	46	154	130	167

Nikingassummut nassuiaat

Ukiumit ukiumut nillersaat atorneqartoq allannqortarpoq: Annerpaaq motoorit ruujorillu iluarsaateqqinneranni taarsemeqarnerinilu atorneqartarpoq.

Uuliakoq

Uuliakoq atorneqartoq ukiumit ukiumut nikerartarpoq: Tamakkiisumik iluarsartuussisoqartillugu annertunerpaaq atorneqartarpoq. Iluarsaaqqittoqartillugu uulia tamarmi taarsemeqartarpoq. Ulluinnami ingerlatsinermi uuliakoq minguiarneqarluni atoqqinneqartarpoq.

Akkumulatorit

Akkumulatorinik atuneq ukiumit ukiumut nikerartarpoq: Atorfissaqartitsineq aallaavigalugu taarsemeqartarput.

Eqqagassat qanoq pineqartarneri

Nillersaat pisiarinqarfiata innersuussutai malillugit iginneqartarpoq.

Uuliakoq illoqarfimmut qaninnermut assartorneqartarpoq Nukissiorfiillu kiassaateqarfiisa ilaanni ikuallanneqartarluni.

Akkumulatorit tamatumunnga inatsisit naapertorlugit iginneqartarput.



Eqqagassat qanorluunniit pineqaraluaraangamik avatangiisinut sunniuteqartarput.

Eqqagassat toqqorneqartut pinngortitamut immamullu mingutsitsisarput.

Eqqagassat ikuallanneqartut avatangiisinut putsunik mingutsitsisarput.

Eqqagassat Danmarkimut nunanulluunniit allanut nassiunneqartut nunami tassani avatangiisinut sunniuteqartarput.

Taamaattumik eqqagassat ikinnerpaajuannarnissaat tunaartarinqartariaqarpoq. Suleriaatsit pisariillisarnerisigut atortussat ikinnerit atornerisigut tamanna anguniartarparput.



2006-mut anguniakkat

Piffissami aggersumi makku suliniuteqarfiginiarpavut:

- Utoqqarmiut Kangerluarsunnguani erngup nukiliorfiup atorluarnerunissaa
- Innaallagissiorfiit diesel-imik ikummatillit erngup nukinganik nukissiorfinnik taarsersornissaannut suliniartuarnisigut

• Qaammarsaanikkut inuiaqatigiit suliffissuillu pisuusutininik atuarluanaanissaasa siuarsameratigut, nukimmik imermillu atorluanerulersillugit.

Nukissiornermut pisortaaneq Svend Hardenberg